

ΟΜΙΛΙΑ ΣΕΒ.ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΑΥΚΡΑΤΙΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ Ι.ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ Γ΄

(Κυριακή 23η Ιουλίου 2023, Ι. Πατριαρχική Μονή Οσίου Σάββα Ηγιασμένου Αλεξανδρείας)

Στο σημερινό Ευαγγελικό ανάγνωσμα γίνεται λόγος για δύο θαύματα του Χριστού, για τη ίαση δύο τυφλών και ενός κωφού δαιμονιζομένου.

Ο Κύριος, που διακηρύσσει ότι είναι «το Φως του κόσμου», θεραπεύει τα κλειστά μάτια των δύο τυφλών, οι οποίοι ζητούν έλεος, λέγοντας: «Κατά τὴν πίστιν ἡμῶν γενηθήτω ὑμῖν». Κι αυτό το «γενηθήτω» δε μπορεί παρά να μας φέρει στο νου την προσταγή του Θεού κατά τη δημιουργία του κόσμου, όπως την περιγράφει το βιβλίο της Γενέσεως, στην Παλαιά Διαθήκη.

Όπως με την προσταγή του Θεού δημιουργήθηκε ο κόσμος, έτσι με την ίδια αυθεντικότητα αναδημιουργείται ο άνθρωπος από τον θεάνθρωπο Ιησού, ώστε να γίνει ένα «ανακαινισμένο πλάσμα», απαλλαγμένο από την τυφλότητα, από τη δαιμονική κυριαρχία, από την φθορά και τον θάνατο. Η σημερινή περικοπή, πέρα από τη μεσσιανική αυθεντία του Χριστού και το θαύμα των ασθενούντων, θέλει να μας υπομνήσει την αλήθεια, ότι το όραμά μας για την συνάντησή μας με το θαύμα της αγάπης του Θεού, πραγματοποιείται μακριά από την ορθολογιστική προσέγγιση, μέσα από το μυστήριο της πίστεως.

Μακαριώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

Ορμώμενος από την ιερά νήσο Τήνο, επιτρέψτε μου να αναφέρω στην αγάπη Σας, στους σεβαστούς Πατέρες και στο προσφιλέστατο εκκλησίασμα, ότι σήμερα, 23η Ιουλίου, εορτάζει η Αγία μας Εκκλησία την επέτειο του Οράματος της μοναχής Οσίας Πελαγίας της Τηνίας, στην περιλάλητον Ιερά Μονή Κυρίας των Αγγέλων, την επικαλουμένη και Μονή Κεχροβουνίου Τήνου.

Σαν σήμερα, το ξημέρωμα της Κυριακής της 23ης Ιουλίου 1822, η ταπεινή και ηγιασμένη Μοναχή είδε σε όραμα, εντός του απερίττου μοναχικού κελλίου της, την Υπεραγία Θεοτόκο να ίσταται απαστράπτουσα ενώπιόν της και να της αναγγέλλει την εκ των υστέρων ανεύρεση της πανσέπτου και θαυματουργού εικόνας Της και δι'αυτής την χαριτοδότηδα παρουσία Της στον κόσμο.

Κατ' αυτήν την ημερομηνία ωστόσο, την 23η Ιουλίου 1996, εκοιμήθη αιφνιδίως στην νήσο Αμοργό των Κυκλάδων, ο αοίδιμος πνευματικός πατέρας, μέντορας και προκάτοχός Σας, Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας κυρός Παρθένιος Γ΄, ο μεγάλος θεολόγος, ο αδιαφιλονίκητος υπερασπιστής του διαλόγου, ο οραματιστής Προκαθήμενος.

Περί οράματος, λοιπόν, ο λόγος, με την διττή έννοια του όρου. Το όραμα ορίζεται ως ένας τρόπος αντίληψης που λαμβάνει χώρα στη συνείδηση, ο οποίος δεν απορρέει από τις αισθήσεις, αλλά από μία πίστη, μία βαθεία πεποίθηση, ως προέκταση της βιωματικής εμπειρίας. Η μορφή του οράματος δεν περιορίζεται σε μία μόνο αίσθηση, όπως η όραση ή η ακοή, αλλά εμπεριέχει και πνευματικές ποιότητες, όπως τα συναισθήματα, την ακλόνητη πίστη, το βίωμα. Το όραμα καθίσταται η νοερά πυξίδα, την οποία ακολουθεί κανείς για να φτάσει στον προορισμό του, τον φωτισμό και την θέωση. Τούτο το όραμα εβίωσε η Οσία Πελαγία, η οποία εγεύθη της ουράνιας επισκέψεως, ελούσθη γονυπετής από το άκτιστο φως της θεομητορικής παρουσίας συνομιλώντας με την «Βασίλισσα του Κόσμου», την Κυρία Θεοτόκο, η οποία της επιβεβαίωσε την ταυτότητά Της, επαναλαμβάνοντας το ρηθέν υπό του Αρχαγγέλου Γαβριήλ: «Ευαγγελίζου γη χαράν μεγάλην»!

Το όραμα, όμως, πέραν της πνευματικής εμπειρίας, αποτελεί και στόχο ζωής για κάθε άνθρωπο. Το όραμα, δηλαδή ο οραματισμός για την επίτευξη ενός ευγενούς στόχου,

αποτελεί πηγή έμπνευσης για μεγάλες και σημαντικές επιλογές. Αποτελεί την κινητήριο δύναμη για την κατάκτηση υψηλών «κορυφών» της ζωής, απαιτώντας προσήλωση στον στόχο, βεβαία πεποίθηση για την ορθότητα της προσπάθειας, αμετακίνητη θέληση και ακλόνητο θάρρος για την επιτυχή έκβασή του. Αντιθέτως, ομιλώντας περί «ελλείψεως οράματος,» εννοούμε την έλλειψη οραματισμού, την απουσία υψηλών στόχων και κατ' επέκταση την απουσία θελήσεως, αγωνιστικού φρονήματος και αξιών, που δίνουν δύναμη για τη κατάκτηση ενός μεγάλου, ευγενούς, ωφέλιμου και δημιουργικού σκοπού.

Ο αείμνηστος Πάπας και Πατριάρχης κυρός Παρθένιος Γ΄ συμπύκνωνε στην χαρισματική προσωπικότητά όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά του οραματιστή Πρωθιεράρχη. Ο κατά κόσμον Άρης Κοϊνίδης γεννηθείς στις 30 Νοεμβρίου 1919 στο Πορτ Σάϊντ της Αιγύπτου, εφοίτησε στα ελληνικά εκπαιδευτήρια της Αιγύπτου, σπούδασε στη περίζηλη θεολογική Σχολή της Χάλκης, όπου διακριθείς για την έφεσή του προς τη μάθηση μετεκπαιδεύτηκε στην Οξφόρδη και στο Παρίσι. Τούτος ο συνδυασμός διαφορετικών πολιτισμικών και εκπαιδευτικών περιβαλλόντων εγέννησε κυριολεκτικώς στην πληθωρική και ευφυή προσωπικότητα του μετέπειτα κληρικού και από το έτος 1958 Μητροπολίτου Καρθαγένης Παρθενίου, υψηλούς οραματισμούς για την καταλυτική παρουσία του Χριστιανισμού στον μεταβαλλόμενο κόσμο του δεύτερου μισού του 20ου αιώνας.

Έχοντας ως όραμα ζωής την καταλλαγή, την συμφιλίωση και την δημιουργική συνεργασία Εκκλησιών και θρησκειών, σε έναν κόσμο που εβίωσε εμπόνως και αιματηρώς την καταστροφική εμπειρία του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, έθεσε ως στόχο ζωής τον ΔΙΑΛΟΓΟ, την εποικοδομητική και ελεύθερη ανταλλαγή θέσεων και απόψεων μεταξύ προσώπων και θεσμών.

Αυτός ο αμετακίνητος οραματισμός του, ενωμένος στην χαρισματική του προσωπικότητα με την λιπαρά θεολογική και θύραθεν παιδεία, τον έφερε στο προσκήνιο του Οικουμενικού Κινήματος. Αποτέλεσμα της δυναμικής που ανέπτυξε, πάντοτε ως οραματιστής υψηλών στόχων, ο οποίος ενέπνεε κάθε συνοδοιπόρο στους κοινούς αγώνες, διά του σεβασμού και του θαυμασμού που προκαλούσε η οξύνοια, η ευφυία και η διορατικότητά του, με την αμεσότητα του λόγου και της επικοινωνίας που τον διέκρινε, ήταν η εκλογή του στην διακεκριμένη θέση του Προέδρου του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, ως και η ανάδειξή του σε ακάματο σκαπανέα του θεολογικού Διαλόγου μεταξύ των Χριστιανικών δογμάτων.

Γι' αυτό και όταν εξελέγη την 23η Φεβρουαρίου 1987 Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, χαρακτηρίστηκε ευστόχως ως «ο Πατριάρχης των Διαλόγων». Από τούτο το Αποστολικό μετερίζι των αιώνων εφήρμοσε εμπράκτως τα από ετών οράματά του, δίνοντας προτεραιότητα στην ορθόδοξη ιεραποστολή, ιδιαιτέρως στην Ουγκάντα, όπου ίδρυσε τη Μητρόπολη Καμπάλας, ως και στην Κένυα.

Ο προσφιλέστατος αδελφός, Σεβ. Μητροπολίτης Καρθαγένης κ.Μελέτιος, σε δημοσίευμά του της 23ης Ιουλίου 2021 σε έγκριτη ιστοσελίδα εκκλησιαστικών ειδήσεων, παρουσίασε ένα χειρόγραφο σημείωμα του προκατόχου του, Μητροπολίτου Καρθαγένης Παρθενίου Κοϊνίδη, μετέπειτα Πάπα Αλεξανδρείας, το οποίο πιθανότατα γράφτηκε την 2α Σεπτεμβρίου 1959 στην Τύνιδα, κατά την αρίθμηση του Αρχείου, ως επισημαίνει ο Σεβασμιώτατος.

Καταγράφει, λοιπόν, ο αγαπητός άγιος Καρθαγένης, μεταξύ άλλων : «Έγραφε σε ένα χειρόγραφο σημείωμα, με τον χαρακτηριστικό δυσανάγνωστο γραφικό χαρακτήρα του, ο μακαριστός Παρθένιος: "Η Αφρική αναμορφούται και μεταμορφούται. Οι λαοί της Αφρικής σιγά σιγά, αλλά σταθερά ελευθερώνονται. Η Μαύρη Ήπειρος έχει ξυπνήσει και ζητά πολύ δίκαια την ελευθερίαν της, την θέσιν της εις τον κόσμο, διά να προσφέρει κι αυτή τον εαυτόν της εις την Οικουμένην.

Οι Χριστιανοί πολλές φορές δεν έχομεν εκτελέσει απέναντι της Αφρικανικής Ηπείρου το καθήκον μας. Είναι καιρός να προσφέρομεν τας υπηρεσίας μας εις αυτάς δια να δώσωμεν

κάτι εις την Αφρικήν, από τα καλά της Παραδόσεώς μας, εάν χρειασθούν.

Εις τους λαούς της Αφρικής η Εκκλησία Αλεξανδρείας τελευταία απέστειλεν Μητροπολίτας εις το Σουδάν, την Ανατολικήν, Κεντρικήν, Δυτικήν και Βόρειαν Αφρικήν.

Οι λαοί οφείλουν να δίδουν ο εις τον άλλον. Όχι μόνον να λαμβάνουν. Η Βόρειος Αφρική είναι η Αραβική Αφρική. Οι Χριστιανοί Έλληνες Ορθόδοξοι οφείλουν, όπου ευρίσκονται, φιλοξενούμενοι των κρατών της Αραβικής Βορείου Αφρικής, να προσφέρουν τας υπηρεσίας των “.

Το ως άνω χειρόγραφο, εκτός από τον εκκλησιαστικό χαρακτήρα, τον οποίον διασώζει με τις αναφορές του για την πρόοδο και την ακμή των ιεραποστολικών δραστηριοτήτων της Αλεξανδρινής Εκκλησίας σε διάφορες περιοχές και χώρες, είναι σημαντικό και για έναν ακόμα λόγο: Στο σημείωμα, ο τότε Μητροπολίτης Καρθαγένης Παρθένιος Κοϊνίδης, με πρωτοποριακή σκέψη για την εποχή του και την δωρικότητα του λόγου που τον διέκρινε, τολμά ίσως εκ των πρώτων θρησκευτικών ταγών να γράψει και να υπερασπιστεί τα δίκαια της μέχρι τότε εκμεταλλεζόμενης εκ των Ευρωπαίων και λοιπών Δυτικών αποικιοκρατών, Αφρικανικής Ηπείρου Γραμμένο σε μία εποχή που ήδη από το 1948, αρχικά στη Νότιο Αφρική και εν συνεχεία επισκιάζοντας ολόκληρη την Αφρικανική Ήπειρο, ήκμαζε ο φυλετικός διαχωρισμός, οι διακρίσεις στον τομέα της εκπαίδευσεως, της ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως και άλλων δημόσιων παροχών και υπηρεσιών.

Σε εκείνη λοιπόν την εποχή, ο Παρθένιος με αρκετή οξυδέρκεια, ρεαλισμό και έντονη κριτική προς τον πολιτισμένο χριστιανικό κόσμο, τολμά να ταχθεί ενάντια στην εκμετάλλευση των αδυνάτων λαών της Αφρικής και να τονίσει ότι για να επέλθει η ευημερία και η πρόοδος των λαών αυτών, χρειάζεται να υπάρξει αμφίρροπη αλληλεγγύη του ενός προς τον άλλον» (*Μητροπολίτου Καρθαγένης και Βορείου Αφρικής κ.Μελετίου, «Οφειλομένη τιμή στον Πάπα Αλεξανδρείας κυρό Παρθένιο Γ'»*, www.romfea.gr , 23 Ιουλίου 2021).

Μακαριώτατε Πατέρα μας,

Είχατε την μεγάλη ευλογία από τον Πανάγαθο Θεό να διακονήσετε με αφοσίωση τον αοίδιμο Πατριάρχη Παρθένιο Γ' ως ο αμεσότερος συνεργάτης του, αλλά και ως αφοσιωμένος σύγκελλος και διάκονός του στην καθημερινή ζωή. Είχατε το μοναδικό προνόμιο, να τον συνοδεύετε στις ανά τον κόσμο θεολογικές συναντήσεις και αναστροφές του, να ακούτε κατ' ιδίαν την ανάλυση της αδάμαστης σκέψης του, να καταγράφετε στο χαρτί τις νοερές πτήσεις του υψυπετούς αυτού «αετού» της θεολογίας και των Διαλόγων.

Συμπερασματικώς θα έλεγα, ότι η Οσία Πελαγία η Τηνία εβίωσε στο ταπεινό κελλί της, στην πλαγιές του όρους Κεχροβουνίου της ανεμόεσσας Τήνου, το όραμα της Υπεραγίας Θεοτόκου, ως αγιαστική εμπειρία και ως ακλόνητη βεβαιότητα περί του απείρου ελέους της μητρικής καρδιάς της Θεοτόκου προς τον κόσμο.

Ο μακαριστός Πατριάρχης της Μεγάλης Πόλεως Αλεξανδρείας κυρός Παρθένιος Γ' εργάσθηκε για την υλοποίηση του οράματός του, που δεν ήταν άλλο από την συνάντηση των πολιτισμών, την αδελφική προσέγγιση των Εκκλησιών, την αντίδοση της εν Χριστώ αγάπης, ώστε να προκύψουν νέες συνθήκες για μια καινούρια πορεία δικαιοσύνης, σεβασμού, χριστιανικής αλληλεγγύης και θυσιαστικής προσφοράς, με άλλα λόγια μία καινούρια πορεία προς εκκλησιοποίηση του κόσμου.

Αμφότερα τα παραπάνω οράματα έχουν έναν κοινό παρονομαστή: την σωτηριώδη ολοκλήρωση και τον αγιασμό του ανθρώπου και του κόσμου εις το διηνεκές.

Μακαριώτατε, Χάριτι Θεού κατέστητε διάδοχος του πνευματικού πατρός και διδασκάλου Σας κυρού Παρθενίου Γ', στον Αποστολικό και Πατριαρχικό Θρόνο του Αγίου Μάρκου με την αδιάκοπη και πολυκύμαντη δισχιλιετή ιστορική πορεία. Εμείς, τα πνευματικά

παιδιά Σας, κλήρος και λαός, Σάς ευχαριστούμε ευγνωμόνως, όχι μόνον γιατί μας δίνετε την χαρά να «κολυμπούμε» διαρκώς στο ατέρμον πέλαγος της αγαπής καρδιάς Σας, αλλά γιατί μας καθιστάτε καθημερινώς μετόχους του πολυτιμήτου αυτό πνευματικού θησαυρού που κατέχετε, των εμπειριών Σας δίπλα στον μεγάλο αυτό Προκαθήμενο της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας.

Του αιιδίμου Πατριάρχου Παρθενίου Γ', ανδρός αναντιρρήτου και δυσθεωρήτου πνευματικού μεγέθους έστω η μνήμη άληστος. Και θεοδώρου του Β', Πατρός ημών και Πατριάρχου, έστω η Πατριαρχία πολυχρόνιος, ακύμαντος και πολύκαρπος.

«Γιατί έτσι το θέλησε ο Θεός», κατά την χαρακτηριστική φράση του Πατριάρχου Παρθενίου Γ'. Αμήν!

† ο Ν.Π.